

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ

“Με τέτοια πολιτική δεν θα βγούμε ποτέ από την κρίση,,

– Μια πρώτη ερώτηση σε μια προσπάθεια ιδεολογικής ανίχνευσης του «φαινομένου Σαμαρά»: π.χ., ο κ. Στ. Μάνος δηλώνει φιλελεύθερος και το ίδιο διακηρύσσει ο κ. Α. Ανδριανόπουλος, ενώ τον Μ. Έμπερτ τον κατηγορούν για κρατιστή. Εσείς τι πιστεύετε, κύριε Σαμαρά; Ποια είναι η ιδεολογική σας ταυτότητα;

«Δεν πιστεύω σε ετικέτες ούτε σε εύκολες συνταγές. Η πραγματική ταυτότητα του καθενός αναδεικνύεται μόνον απ' τη συγκεκριμένη πολιτική του δράση. Ιδιαίτερα στα οικονομικά θέματα ο δογματισμός στη θεωρία γίνεται στην πράξη τροχοπέδη για τη χάραξη μιας σωστής πολιτικής. Αυτό βέβαια δεν με εμποδίζει να έχω ιδεολογικά πιστεύω. Πιστεύω βαθύτατα στις αρετές και τη δύναμη που κρύβει μέσα του ο Έλληνας. Και η δύναμη αυτή γίνεται ποτάμι προόδου όταν την φέρνει στην κοινωνική επιφάνεια ο γόνιμος διάλογος και όχι η καλυμμένη αυθαιρεσία. Πιστεύω δηλαδή σε μια πολιτεία, όχι σαν τη δικιά μας, αφερέγγυα, αναξιόπιστη και μόνον κατασταλτική που χάνει τον χρόνο της πάνω στις δόξες της γραφειοκρατίας, της ατολμίας, της αντιφατικότητας και της πολυνομίας» αλλά σε μια πολιτεία που έχει λόγο συμβόλαιο, απόφαση ευαίσθητη και δίκαιη, έντιμη και ανθρωπινή συμπεριφορά. Πιστεύω ότι το όνειρο της μιας Ευρώπης θα γίνει για μας πραγματικότητα μόνον με την ομαλή λειτουργία της ελεύθερης αγοράς. Δεν φοβάμαι όμως ακόμα και τη γενναία κρατική παρέμβαση σε περιπτώσεις όπως η Θράκη, όπου η πολιτική πραγματικότητα επιβάλλει την έντονη παρουσία του κράτους. Πιστεύω στις ίσες ευκαιρίες ανάδειξης, δηλαδή στο να ξεκινήσει ο κάθε νέος άνθρωπος από κοινή αφετηρία εκκίνησης. Αλλιώς, θα αφήσουμε τη νέα γενιά να στεγνώσει πρόωρα στον απάνθρωπο κυνισμό της άνησις μεταχείρισης. Πιστεύω, δηλαδή, στην εναρμόνιση της οικονομικής αποτελεσματικότητας με την κοινωνική δικαιοσύνη. Αλλά, μια που θα μιλήσουμε ειδικά για την οικονομία, πιστεύω σε ταχείς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης που όχι μόνον θα βελτιώσουν σταθερά το βιοτικό επίπεδο του λαού μας αλλά και θα θωρακίσουν καλύτερα αμυντικά τον εθνικό μας χώρο».

– Είστε ευρωπαϊστής ή εθνοκεντρικός; Πιστεύετε στην αναγκαιότητα της ονομαστικής σύγκλισης της Ελλάδος με την ΕΟΚ; και επειδή η Ευρώπη δεν είναι μια αφηρημένη έννοια, αλλά μια ζωντανή πραγματικότητα με ρεβμάτα, αντιθέσεις και αντίρροπα συμφέροντα, εσείς σε ποιο ρεύμα τοποθετείστε και πώς νομίζετε ότι πρέπει να είναι η ευρωπαϊκή Ελλάδα του 2000;

«Αγωνίσθηκα πάντοτε με πάθος για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Αλλά παράλληλα αγωνίσθηκα να κατοχυρώσω και τα ειδικότερα ελληνικά συμφέροντα μέσα στις ευρύτερες ευρωπαϊκές εξελίξεις. Για παράδειγμα σας αναφέρω ότι όταν διαπραγματευόμουν ως υπουργός των Εξωτερικών το Μάαστριχτ, μετά από επίμονες μάχες, πέτυχα να συμπεριληφθεί ξεκάθαρα στις αρχές της συμφωνίας η έννοια της

«κοινοτικής αλληλεγγύης» που τόσο χρήσιμη αποδείχθηκε και θα αποδειχθεί και στο μέλλον.

Ως προς την ονομαστική σύγκλιση των Δώδεκα, το κρίσιμο ερώτημα είναι κατά πόσον θα αναλωθούμε με αυτήν, που κατ' ανάγκην θα είναι εύθραυστη και επισφαλής, ή θα προχωρήσουμε δυναμικά στην πραγματική σύγκλιση, που άλλωστε μόνον αυτή θα διασφαλίσει αποτελεσματικά και την ονομαστική σύγκλιση. Φοβάμαι ότι, αν δεν προχωρήσουμε στην πραγματική σύγκλιση, θα γίνουμε οι φτωχοί συγγενείς της δεύτερης ευρωπαϊκής ταχύτητας χωρίς φωνή και χωρίς ρόλο στις ευρωπαϊκές και πολύ περισσότερο στις βαλκανικές περιπτώσεις. Για να φτιάξουμε λοιπόν μια ευρωπαϊκή Ελλάδα του 2000, πολιτικά, αμυντικά, τεχνολογικά και κοινωνικοοικονομικά σύγχρονη, πρέπει να πετύχουμε αμέσως ταχείς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης της τάξης του 4%. Τότε μόνον η προσεχής πενταετία θα μας δώσει στην κατεύθυνση της πραγματικής σύγκλισης με την ΕΟΚ ώστε να αναπληρώσουμε τη χαμένη δεκαετία του '80. Τότε μόνον θα μπορούσαμε να προσελκύσουμε οικονομικούς και τεχνολογικούς πόρους από την Κοινότητα. Αλλιώς θα διακινδυνεύσουμε να χάσουμε ακόμα και τους πιο πολύτιμους ανθρώπινους πόρους που διαθέτει σήμερα η χώρα».

– Από τον Απρίλιο του 1990 εφαρμόζεται μια συγκεκριμένη πολιτική που σε μακροοικονομικό επίπεδο έχει θέσει ως κεντρικούς στόχους την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμά-

Ε ΠΙΚΡΙΝΕΙ δριμύτατα την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης – και όχι μόνον αυτήν – ο τέως υπουργός των Εξωτερικών κ. Α. Σαμαράς στη συνέντευξή του προς «Το Βήμα». Εκφράζοντας ανοικτά την αντίθεσή του προς τις επιλογές του σημερινού πρωθυπουργού τονίζει ότι «ο τόπος δεν χρειάζεται μεταβολή κυβερνήσεως, χρειάζεται ριζική μεταβολή στο ήθος και ύφος της εξουσίας, τη νοοτροπία και την εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική». Η προσεκτική αυτή διατύπωση οδηγεί ευθέως στην ερμηνεία ότι κατά τον κ. Α. Σαμαρά θα μπορούσε να οδηγήσει τη χώρα μια κυβέρνηση ΝΔ χωρίς πρωθυπουργό τον κ. Κ. Μητσοτάκη.

Σχετικά με την εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική, ο κ. Α. Σαμαράς την κατηγορεί ως ακατάλληλη και αναποτελεσματική γιατί, όπως τονίζει, όχι μόνον δεν δημιουργεί προϋποθέσεις για ανάκαμψη αλλά οδηγεί σε περαιτέρω επιδείνωση της ύφεσης. Ο κ. Α. Σαμαράς κατηγορεί τον κ. Στ. Μάνο ως υπέρμαχο του ακραίου μονεταριστικού μοντέλου και υπουργό που εφαρμόζει παρωχημένες πλέον οικονομικές συνταγές.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η αντιπρόταση Σαμαρά για την οικονομία, με επίκεντρο μια άλλη συναλλαγματική πολιτική που εγγυάται αναπτυξιακή πορεία.

Συνέντευξη στον Ν. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

των. Πώς κρίνετε τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής; ικανοποιητικά ή πενιχρά; και αν συμβαίνει το δεύτερο, τι φταίει; η αποσπασματική αντιμετώπιση, η εναλλαγή προσώπων ή μήπως αυτή καθαυτή η κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής;

«Οι επιδιώξεις της οικονομικής πολιτικής, όπως περιγράφονται στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, συνοψίζονται στο τετράπτυχο: δημοσιονομική εξυγίανση, σταθεροποίηση, ανάκαμψη και οικονομική ανάπτυξη. Από τον Απρίλιο 1990 έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στους τομείς της δημοσιονομικής εξυγίανσης και σταθεροποίησης. Όμως δεν μπορούσαμε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για μια γρήγορη και διατηρήσιμη ανάκαμψη. Η διαφωνία μου με την κυβέρνηση επικεντρώνεται στην καταλληλότητα και την

αποτελεσματικότητα της εφαρμοζόμενης οικονομικής πολιτικής. Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι με την πολιτική της θα έλθει η ανάκαμψη στο τέλος του 1993 ή αρχές 1994. Εγώ, αντίθετα, υποστηρίζω ότι με τη σημερινή πολιτική όχι μόνο δεν θα έλθει η ανάκαμψη, αλλά αντίθετα θα βαθύνει ακόμα περισσότερο η ύφεση. Οι θέσεις μου αυτές ενισχύονται και από την έκθεση του ΟΟΣΑ που μόλις δόθηκε στη δημοσιότητα και που προβλέπει για το 1993 ελαφρά αποκλιμάκωση του πληθωρισμού αλλά συγχρόνως περαιτέρω επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανόδου στο 1% (κυβερνητική πρόβλεψη: 2%).

Η αποσπασματική αντιμετώπιση των προβλημάτων και η εναλλαγή προσώπων εξηγούν μόνον μερικώς την αναποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής

της. Το κύριο πρόβλημα με την κυβερνητική πολιτική είναι ότι η συναλλαγματική της πολιτική έχει υποταχθεί στον σταθεροποιητικό στόχο. Και έτσι δεν προωθείται καθόλου η τόσο αναγκαία βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας παραγωγής. Επομένως, δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε την αναγκαία υγιή ενεργό ζήτηση από εξαγωγές ή υποκατάσταση εισαγωγών, που θα αναπλήρωνε τη μειούμενη ζήτηση και θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για την ανάκαμψη της οικονομίας και την οργανική εξυγίανση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Προϋποθέσεις απαραίτητες για την υποστήριξη ενός υψηλού ρυθμού οικονομικής ανόδου της τάξεως του 4%.

Χωρίς αμφιβολία η κυβέρνηση είχε το κατάλληλο πολιτικό πρόγραμμα. Οι προγραμματικές δηλώσεις ήταν και εμπειροστατωμένες και θαρραλέες. Αποδεικνύεται όμως ότι δεν μπόρεσε να τις μετουσιώσει σε ένα λειτουργικό και συνεπές πρόγραμμα δράσης, με σωστή στρατηγική και τακτική, που θα επέτρεπε μια συνολική και αποτελεσματική αντιμετώπιση της κρίσης. Έτσι χάθηκε πολύτιμος χρόνος, αλλά, ευτυχώς, υπάρχει ακόμα το περιθώριο της τελευταίας ευκαιρίας».

– Ως τώρα δεν έχουμε ακούσει από τον κ. Σαμαρά μια συνολική κριτική και αξιολόγηση της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζεται από τον Απρίλιο του 1990 και μετά. Υπάρχει τέτοια τοποθέτηση εκ μέρους σας;

«Στα πλαίσια της πρόσφατης πρότασής μου για την οικονομία προέβην σε μια συνολική κριτική της οικονομικής πολιτικής της

κυβέρνησης. Υποστήριξα ότι η σημερινή οικονομική πολιτική, μολονότι προωθεί σημαντικά τους στόχους της δημοσιονομικής εξυγίανσης και σταθεροποίησης, ωθεί σε ακόμα πιο «σκληρή» δραχμή, χαμηλότερη ανταγωνιστικότητα, μεγαλύτερα πραγματικά επιτόκια, πιο απρόσφορο ψυχολογικό κλίμα και εξάρθρωση του παραγωγικού μηχανισμού της οικονομίας. Είπα δηλαδή ότι όχι μόνο δεν δημιουργεί προϋποθέσεις για ανάκαμψη, αλλά οδηγεί σε περαιτέρω επιδείνωση της ύφεσης με κίνδυνο να καταστεί μη αναστρέψιμη. Και χρησιμοποιώντας τεχνική γλώσσα τόνισα ακόμα ότι: Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης πάσχει ως σύστημα, από έλλειψη εσωτερικής συνέπειας, δηλαδή στερείται, λόγω υποταγής της συναλλαγματικής πολιτικής στον στόχο της σταθεροποίησης, του αναγκαίου αριθμού ανεξάρτητων μέσων πολιτικής για την επίτευξη των στόχων της, που ήταν η σταθεροποίηση με ταυτόχρονη ανάπτυξη. Και παρατήρησα ότι η κριτική μου αυτή ισχύει τόσο για την προ και μετά Μάνο οικονομική πολιτική όσο και για μια πολιτική που θα ενσωμάτωνε και τις «προτάσεις» των τριών πρώην υπουργών. Το συμπέρασμα λοιπόν είναι ότι, παράλληλα με την κρίση της εθνικής οικονομίας, αντιμετωπίζουμε πρώτιστα κρίση οικονομικής πολιτικής».

– Δεν δέχεσθε ότι το πρωταρχικό είναι ο πληθωρισμός και τα δημόσια ελλείμματα. Και όμως, γι' αυτά τα μεγέθη μάς ελέγχει η ΕΟΚ. Και η σύγκλιση επ' αυτών προβλέπεται από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Εσείς προτείνετε μια άλλη πολιτική. Το ερώτημα όμως είναι: Μήπως αυτή μάς οδηγήσει σε απόκλιση αντί σύγκλισης;

«Το ερώτημά σας δεν αποτυπώνει ορθά τις θέσεις μου. Η πολιτική που προτείνω διασφαλίζει τη σταθεροποίηση και ταυτόχρονα την ανάκαμψη και ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και έτσι προωθεί και την ονομαστική και την πραγματική σύγκλιση με την ΕΟΚ. Ειδικότερα, μειώνει δραστικά τον πληθωρισμό και τα δημοσιονομικά ελλείμματα και διασφαλίζει άνετα την ικανοποίηση όλων των προϋποθέσεων των συμφωνιών του Μάαστριχτ – ακόμα και την πιο δύσκολη προϋπόθεση, για μείωση του δημόσιου χρέους στο 60% του ΑΕΠ. Η αντίθεσή μου με την εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική δεν αφορά στους τελικούς στόχους αλλά στη στρατηγική, το αναλυτικό πρότυπο και τα μέσα πολιτικής. Η πρότασή μου δίνει απόλυτη προτεραιότητα στην επιθετική και προγραμματισμένη, δηλαδή εκ των προτέρων γνωστή, διολίσθηση της δραχμής, ώστε να δημιουργηθεί άμεσα αξιόπιστη προοπτική για μια σταδιακή αλλά ουσιαστική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αύξηση της προσδοκωμένης ενεργούς ζήτησης και μείωση των ονομαστικών και πραγματικών επιτοκίων, που είναι σήμερα εξωφρενικά υψηλά. Γιατί έτσι μόνο μπορούμε να επιτύχουμε με σιγουριά μια γρήγορη και διατηρήσιμη ανάκαμψη της οικονομίας και να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις για μια αντιστροφική διαδικασία ανά-

Η πολιτική που προτείνω διασφαλίζει τη σταθεροποίηση και ταυτόχρονα την ανάκαμψη και ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και έτσι προωθεί και την ονομαστική και την πραγματική σύγκλιση με την ΕΟΚ

Ο τέως υπουργός Εξωτερικών ομιλεί προς «Το Βήμα»:

- για τα λάθη της κυβερνητικής πολιτικής
- για τα «παιχνίδια» γύρω από το «Μάαστριχτ»
- για την επενδυτική άπνοια και τα αίτιά της
- για την «ελλειμματομανία» και τις συνέπειές της
- για την οικονομική πρόταση των «τριών» της ΝΔ
- για τα συν και τα πλην του προϋπολογισμού

πτυξης. Παράλληλα η πρότασή μου προωθεί αποτελεσματικά τη δημοσιονομική εξυγίανση, όχι όμως με τη λήψη εισπρακτικών μέτρων αλλά με τα πρόσθετα έσοδα που δημιουργεί η ταχύρρυθμη οικονομική ανάπτυξη και ιδίως η κατακόρυφη μείωση των πραγματικών επιτοκίων δανεισμού του Δημοσίου. Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού επιτυγχάνεται με: α) τον έλεγχο της προσφοράς χρήματος και της συνολικής ενεργούς ζήτησης σε όρια συνεπή με τους στόχους της οικονομικής πολιτικής και την παραγωγική δυναμικότητα της οικονομίας και β) τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την ενθάρρυνση της παραγωγής και προσφοράς αγαθών. Σημειώνω ότι οι πολιτικές ενίσχυσης της προσφοράς λείπουν σχεδόν τελείως από τη σημερινή πολιτική.

Επειδή όμως θίξατε το Μάαστριχτ, σας απαντώ ότι η Συνθήκη αυτή δίνει προτεραιότητα στην ονομαστική σύγκλιση, που αποτελεί προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία μιας ενωμένης Ευρώπης. Όμως ενδιαφέρεται μόνο για το τελικό αποτέλεσμα και όχι για τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί. Έτσι, μονόδρομο αποτελούν οι τελικοί στόχοι και όχι, όπως εσφαλμένα υποστηρίζουν οι αρμόδιοι, οι εφαρμοστέες πολιτικές».

— Αναφερθήκατε στο εσφαλμένο αναλυτικό πρότυπο της εφαρμοζόμενης οικονομικής πολιτικής. Μπορείτε να είστε περισσότερο συγκεκριμένος;

«Φοβάμαι ότι οι υπεύθυνοι αυτής της πολιτικής έχουν παγιδευτεί στο εξής υπεραπλοποιημένο πρότυπο που όμως είναι θεωρητικά και εμπειρικά εσφαλμένο: Με τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και τη συγκρατημένη εισοδηματική πολιτική μάς λένε ότι θα πέσει ο πληθωρισμός. Σαν αποτέλεσμα αυτής της μείωσης προεξοφλούν ότι θα πέσουν τα ονομαστικά επιτόκια και θα αυξηθούν οι παραγωγικές επενδύσεις, και έτσι θα ξεκινήσει η διαδικασία ανάκαμψης της οικονομίας. Το τριπλό σφάλμα στην ανάλυση αυτή είναι ότι αγνοεί, πρώτον, την κεφαλαιώδη σημασία της ενεργούς ζήτησης, δεύτερον, την ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής και, τρίτον, τα πραγματικά επιτόκια. Αλλά και τα τρία αυτά στοιχεία αποτελούν αποφασιστικούς παράγοντες της οικονομικής και επενδυτικής δραστηριότητας. Η μείωση των ονομαστικών επιτοκίων δεν αποτελεί ούτε αναγκαία ούτε επαρκή συνθήκη για την ανάκαμψη των ιδιωτικών επενδύσεων».

— Κύριε Σαμαρά, πώς εξηγείτε το γεγονός ότι δεν γίνονται σήμερα επενδύσεις, μάλιστα σε καθεστώς μιας φιλελεύθερης κυβέρνησης;

«Πρώτον, με τη δική μας «φιλελεύθερη αλλαγή» δεν αξιοποιήσαμε και την αλλαγή κλίματος που πάντα «μετράει» στην οικονομία. Αλλά ας δούμε τι συνέβη. Οι κύριοι ανασταλτικοί παράγοντες των επενδύσεων συνδέονται πολύ λιγότερο με τα υψηλά ονομαστικά επιτόκια ή και την επιδεινούμενη κρίση στη Βαλκανική και πολύ περισσότερο με τον χαμηλό βαθμό απασχόλησης του κεφαλαίου, τα υψηλά πραγματικά επιτόκια και τις

δυσμενείς προοπτικές, αναφορικά με την αύξηση της ενεργούς ζήτησης και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας παραγωγής. Κατά συνέπεια μπορεί να προεξοφληθεί ότι η επενδυτική υποτονικότητα θα συνεχισθεί και αν ακόμα πέσουν σημαντικά τα ονομαστικά επιτόκια, εφόσον δεν βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής, δεν πέσουν τα πραγματικά επιτόκια και δεν δημιουργηθούν προσδοκίες ταχείας εξόδου της οικονομίας από την κρίση. Αντίθετα, τα πραγματικά επιτόκια αναμένεται να παραμείνουν σταθερά ή και να αυξηθούν, εν όψει της επιδιωκόμενης ένταξης μέσα στο 1993 της δραχμής στο ευρωπαϊκό σύστημα ισοτιμιών.

Αλλά αυτό επιβεβαιώνεται και από τη νωπή ελληνική εμπειρία. Πάρτε, λόγου χάρι, τη μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων κατά 6% το 1991 παρά τα χορηγηθέντα με τον ανασταλτικό νόμο του 1990 ισχυρά επενδυτικά κίνητρα και την υψηλή κερδοφορία του κεφαλαίου (οι 380 μεγαλύτερες κερδοφόρες επιχειρήσεις παρουσίασαν το 1991 αύξηση κερδών κατά 35%), που οφείλεται στη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής. Χαρακτηριστική είναι και η εμπειρία της Ισπανίας, που κατά τα τελευταία χρόνια επιτυγχάνει θεαματικούς ρυθμούς αύξησης των επενδύσεων κάτω από συνθήκες πολύ υψηλών επιτοκίων. Κατά συνέπεια η μείωση των ονομαστικών και πραγματικών επιτοκίων, καθώς και η χορήγηση επενδυτικών κινήτρων, μπορούν να ωθήσουν σε αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων, μόνον εφόσον συνδυασθούν με βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και των προσδοκιών για την εξέλιξη της ενεργούς ζήτησης.

Διαφορετικά οδηγούν, όπως συνέβη το 1991 και προβλέπεται να συμβεί το 1992, απλώς σε αύξηση των επιχειρηματικών κερδών, επένδυση κεφαλαίων στο εξωτερικό και χειροτέρευση στη διανομή του εθνικού εισοδήματος».

— Στην πρότασή σας για την οικονομία μλήσατε για το σύνδρομο της «ελλειμματομανίας». Ποιος είναι κατά τη γνώμη σας ο ρόλος των δημοσιονομικών ελλειμμάτων στις διαδικασίες του πληθωρισμού και της οικονομικής ανάπτυξης;

«Η δραστική μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων επιβάλλεται σήμερα όχι τόσο για την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού όσο για την αύξηση της εθνικής αποταμίευσης και τη

δημιουργία προϋποθέσεων αυτοδύναμης οικονομικής ανάπτυξης. Η επίσημη θέση ότι με τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων θα αντιμετωπισθεί ο πληθωρισμός δεν είναι μόνον ανεδαφική, αλλά και εξαιρετικά επικίνδυνη, γιατί οδηγεί σε χάραξη οικονομικής πολιτικής που,

αντί να αντιμετωπίζει τον πληθωρισμό, βαθαίνει την ύφεση στην οικονομική και επενδυτική δραστηριότητα. Είναι κατά συνέπεια απαραίτητο, για να αποφεύγονται ανεπιθύμητες παρενέργειες, η μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων να συνδυάζεται με αντίστοιχη ενίσχυση της

επενδυτικής ροής και της εξαγωγικής δραστηριότητας, καθώς και με μείωση της εισαγωγικής διείσδυσης ξένων προϊόντων στην εσωτερική αγορά. Και ο μόνος τρόπος να εξασφαλισθούν τα πιο πάνω είναι ο συνδυασμός της δημοσιονομικής εξυγίανσης με κατάλληλη εισοδηματική και

συναλλαγματική πολιτική, καθώς και αποτελεσματικές πολιτικές προσφοράς, ώστε να επιτυγχάνεται η αναγκαία βελτίωση της ανταγωνιστικότητας».

— Αναδεικνύετε σε πρόβλημα κλειδί της οικονομίας μας την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της και προτείνετε ως λύση την επιθετική διολίσθηση. Δηλαδή και εσείς, όπως ο κύριος Μάνος με τη σκληρή δραχμή, στηρίζετε όλη την πολιτική σας στο νόμισμα. Μήπως αυτός είναι μονεταρισμός από άλλη όψη; Για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα δεν χρειάζονται επενδύσεις, κλίμα εμπιστοσύνης, συναίνεσης και κοινωνική ηρεμία; Αυτά, πώς θα τα πετύχετε;

«Ο αυστηρός μονεταρισμός εγκαταλείπεται ήδη στη Μεγάλη Βρετανία από την κυβέρνηση Μίτσορ, η οποία με την υποτίμηση της στερελίνας και την ενίσχυση της υγιούς ενεργούς ζήτησης

Οι Πελάτες μας Πρώτοι από όλους παραλαμβάνουν τα προγράμματα με τον νέο ΚΒΣ Εσείς;

Η SINGULAR, η μεγαλύτερη εταιρία Software στην Ελλάδα, είναι δίπλα στους πελάτες της ακόμα και μετά την πώληση των προγραμμάτων της. Γιατί, για τη SINGULAR, Software δεν είναι μόνο τα προγράμματα.

Είναι η συνεχής υποστήριξη των πελατών της.

Έτσι, οι πελάτες της SINGULAR που έχουν συμβόλαιο υποστήριξης ή καλύπτονται από την εγγύησή τους ήδη παραλαμβάνουν τις δισκέτες με την προσαρμογή του προγράμματός τους στις διατάξεις του νέου Κ.Β.Σ.

Αυτός, δεν είναι ένας ακόμα λόγος για να επικοινωνήσετε με την SINGULAR ή τους εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους της κι εσείς, που δεν είστε πελάτες της;

SINGULAR A.E. Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ 158 & ΚΟΝΙΑΡΗ 45, 114 71 ΑΘΗΝΑ ΘΛΑ.
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΘΛΑ.

FAX SINGULAR BOP. ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΟΥ 10Α,
ΠΑΤΡΑ ΘΛΑ.

Oran Software

Singular

Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι με την πολιτική της θα έλθει η ανάκαμψη στο τέλος του 1993 ή αρχές 1994. Εγώ, αντίθετα, υποστηρίζω ότι με τη σημερινή πολιτική όχι μόνο δεν θα έλθει η ανάκαμψη, αλλά θα βαθύνει ακόμα περισσότερο η ύφεση

προωθεί με επιτυχία την ανάκαμψη της βρετανικής οικονομίας. Ανάλογες προσαρμογές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και την οικονομική πολιτική έγιναν πρόσφατα στην Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία, ενώ πιο εντυπωσιακές προσαρμογές στις μακροοικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές αναμένεται να προωθήσει και ο πρόεδρος Κλίντον στις ΗΠΑ. Νομίζω ότι είναι καιρός να απαλλαγούμε και εμείς από ανώφελους δογματισμούς και να παύσουμε να εφαρμόζουμε παρωχημένες συνταγές, που έχουν ελάχιστη σχέση όχι μόνο με τη διεθνή εμπειρία αλλά και με την ελληνική πραγματικότητα. Αυτά όσον αφορά το πρώτο σκέλος του ερωτήματός σας.

Αναφορικά με το δεύτερο σκέλος, παρατηρώ ότι η σχέση μεταξύ ανταγωνιστικότητας, ερευνών, κλίματος εμπιστοσύνης, συναίνεσης και κοινωνικής ηρεμίας είναι αμφίδρομη. Είναι γεγονός ότι δρισκόμαστε μπροστά σε έναν φαύλο κύκλο στασιμότητας. Όμως η εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική αδυνατεί να σπάσει αυτόν τον φαύλο κύκλο. Γιατί χωρίς άμεση δελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αύξηση της υγιούς ενεργούς ζήτησης θα ήταν ουτοπιστικό να αναμένουμε ανάκαμψη των επενδύσεων. Αντίθετα, με την επιθετική διολίσθηση και τις πολιτικές ενίσχυσης της προσφοράς που προτείνω, μπορούμε να σπάσουμε τον φαύλο κύκλο και να βγάλουμε την οικονομία από την κρίση. Ακόμα, η αύξηση των επενδύσεων και η ανάκαμψη της οικονομίας θα ωθήσει με τη σειρά της σε νέα δελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, θα ενισχύσει το κλίμα κοινωνικής ηρεμίας και εμπιστοσύνης και θα διευκολύνει τη συναίνεση μεταξύ των κοινωνικών εταίρων».

— Ο κύριος Μάνος, αναφερόμενος προφανώς στην πρότασή σας για την οικονομία, είπε: «Οι διάφορες προτάσεις που κυκλοφορούν για ταχύτερη διολίσθηση, οδηγούν μόνον στον πληθωρισμό, χωρίς να δελτιώνουν ούτε την ανταγωνιστικότητα ούτε τις προοπτικές για ανάπτυξη. Αυτό εύκολα διαπιστώνεται από την πορεία της οικονομίας κατά την περασμένη δεκαετία». Πώς σχολιάζετε τις πιο πάνω θέσεις του κυρίου Μάνου;

«Με τις θέσεις του αυτές ο κύριος Μάνος εμφανίζεται, ίσως άθελά του, υπέρμαχος του ακραίου μονεταριστικού μοντέλου, που λόγω των μη ρεαλιστικών του υποθέσεων δεν ακολουθήθηκε ούτε από τις πλέον συντηρητικές κυβερνήσεις, όπως της κυρίας Θάτσερ στην Αγγλία και του προέδρου Ρίγκαν στις ΗΠΑ, ενώ δεν έχει επηρεάσει σχεδόν καθόλου την υπεύθυνη δουλειά που γίνεται στους διεθνείς οργανισμούς (ΟΟΣΑ, ΔΝΤ κλπ.). Για την Ελλάδα, ακόμα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο συνιστά αναπροσαρμογή της συναλλαγματικής αξίας της δραχμής και μάλιστα πριν από την ένταξη της στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ισοτιμιών. Η επιχειρηματολογία του ΔΝΤ είναι στην προκειμένη περίπτωση καταλυτική: «Η αρχική θέση για την εισοδήσει της δραχμής στον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών θα πρέπει να είναι τέτοια που να συνεισφέ-

ρει αξιόπιστα στην ανάκαμψη των εξαγωγών και της οικονομικής μεγέθυνσης, χωρίς να απειλεί τη βιωσιμότητα του ισοζυγίου πληρωμών». Κατά συνέπεια η θέση του κυρίου Μάνου όχι μόνο πάσχει από ασθενή θεωρητική θεμελίωση, αλλά δεν βρίσκει και έρεισμα στις διεθνώς παραδεκτές αρχές και πρακτικές διαμόρφωσης της οικονομικής πολιτικής.

Η άποψη Μάνου ότι με την επιθετική διολίσθηση οδηγούμεστε σε πληθωρισμό είναι επίσης λαθεμένη. Με τη μέθοδο αυτή ο πληθωρισμός που θα προκαλούσε μια ευθεία υποτίμηση της δραχμής κατανέμεται σε 3-5 χρόνια, επιδρώνοντας ανώδυνα τον τιμάριθμο με κάτω του 1% τον χρόνο ή και καθόλου δεδομένου ότι θα αυξηθεί η παραγωγικότητα πάνω από 1%. Αφήστε που αποτρέπουμε έτσι και την κερδοσκοπία εναντίον της δραχμής που θα μπορούσε να έχει δραματικές επιπτώσεις στην κίνηση κεφαλαίων, μια που η διολίσθηση θα είναι γνωστή εκ των προτέρων».

— Υποστηρίχθηκε ακόμα ότι η πολιτική επιθετικής διολίσθησης που προτείνετε θα αυξήσει τα επιτόκια...

«Εδώ γίνεται ένα άλλο βασικό

αγοράς ευρωδολαρίων πλέον την προσδοκώμενη υποτίμηση της συναλλαγματικής αξίας της δραχμής. Όσο η δραχμή γίνεται «σκληρότερη» είναι φυσικό να ενισχύονται οι προσδοκίες για

δραχμής θα εκμηδενιστεί κάθε προσδοκία για υποτίμηση της δραχμής σε έκταση μεγαλύτερη από την προγραμματισμένη. Με βάση τα σημερινά δεδομένα υπολογίζω ότι η επιθετική διολίσθηση θα ωθήσει όχι σε αύξηση, αλλά σε άμεση μείωση του επιτοκίου δανεισμού των επιχειρήσεων κατά 3-4 ποσοστιαίες μονάδες. Το πιο σημαντικό είναι ότι η μείωση των ονομαστικών επιτοκίων θα συνοδεύεται από αντίστοιχη μείωση των πραγματικών επιτοκίων με εξαιρετικά ευεργετικές επιπτώσεις στις επενδύσεις».

— Δεν σας έχω ακούσει να μιλάτε εναντίον της λιτότητας. Πιστεύετε ότι μπορούμε να πάμε σε ανάπτυξη με αυτό το επίπεδο αμοιβών; Δεν σας προβληματίζει η οικονομική και κοινωνική περιθωριοποίηση ευρωτάτων στρωμάτων του πληθυσμού;

«Φοβάμαι ότι κάνετε λάθος. Είμαι από αυτούς που φωνάζω ότι πίσω από τους αριθμούς υπάρχουν άνθρωποι. Η πρότασή μου για την οικονομία προβάλλει

τη θέση ότι η πολιτική λιτότητας μπορεί και πρέπει να λήξει οριστικά την 31.12.1993. Παράλληλα η πρότασή μου προβλέπει τη διασφάλιση του εισοδήματος των χαμηλόμισθων και μικροσυνταξιούχων στα πλαίσια του προϋπολογισμού 1993. Πιο συγκεκριμένα, στην πρότασή μου καλώ τη νέα κυβέρνηση να διασφαλίσει με την εισοδηματική της πολιτική την αγοραστική δύναμη μισθών και συντάξεων (ή μέρους αυτών) μέχρι 100.000 δρχ. Έτσι η προβλεπόμενη από τον προϋπολογισμό αφαίρεση πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων και συνταξιούχων του Δημοσίου θα περιοριστεί από 5% στο 2%. Ακόμα, προτείνω η ίδια αρχή να εφαρμοστεί και για τους συνταξιούχους των ασφαλιστικών ταμείων ΙΚΑ, ΤΕΒΕ κλπ., ώστε να μην υποστούν για τρίτη φορά σε σειρά χρονιά μείωση του πραγματικού τους εισοδήματος. Γιατί όταν προβλέπουμε επίσημα για το 1993 αύξηση του εθνικού εισοδήματος 2%, δεν έχουμε το ηθικό δικαίωμα να μειώσουμε το πραγματικό εισόδημα των χαμηλόμισθων και μικροσυνταξιούχων κατά 5-6%, δηλαδή να αυξήσουμε σε βάρος τους το εισόδημα των σχετικά ευπορότερων τάξεων του πληθυσμού.

Αυτό έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, που επισημαίνουν ότι «η κοινωνική αλληλεγγύη και προστασία αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της ανάπτυξης».

— Δεν συμφωνήσατε και δεν υπογράψατε την πρόταση νόμου των «τριών». Και όμως, πιστεύετε και εσείς ότι πρέπει να γίνουν επενδύσεις και μάλιστα στις παραμεθώρες περιοχές. Σε ποια σημεία δεν σας βρίσκει σύμφωνο η πρόταση αυτή;

«Είναι γεγονός ότι η αδυναμία της οικονομικής πολιτικής να επιτύχει την ανάκαμψη της οικονομίας προβληματίζει πολλά στελέχη της ΝΔ, όπως είμαι βέβαιος ότι προβληματίζει και την κυβέρνηση. Οι προτάσεις όμως των συναδέλφων μου, όπως και τα μέτρα Μάνου, δεν συνιστούν ποιοτική αλλά ποσοτική μεταβολή στην ακολουθούμενη οικονομική πολιτική. Και η οποιαδήποτε οικονομική πολιτική δεν κρίνεται από τους στόχους της αλλά από την εσωτερική της συνέπεια και τα συγκεκριμένα μέτρα που περιλαμβάνει. Με τους στόχους της οικονομικής πολιτικής, όπως περιγράφονται στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, συμφωνούν όλα τα στελέχη της ΝΔ. Το πρόβλημα όμως είναι κατά πόσο τα προτεινόμενα στο υπόμνημα των «τριών» μέτρα διασφαλίζουν μια αξιολογία και διατηρήσιμη ανάκαμψη της οικονομίας και ιδίως των ιδιωτικών επενδύσεων. Και ακριβώς στο σημείο αυτό επικεντρώνεται η διαφωνία μου. Πιστεύω ότι, και αν ακόμα χορηγούν όλα τα επενδυτικά κίνητρα που προτείνονται στο υπόμνημα, δεν θα είχαμε ουσιαστική και διατηρήσιμη αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και της οικονομικής δραστηριότητας, εφόσον προηγουμένως δεν αντιμετωπιζόταν αποτελεσματικά το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας παραγωγής. Άλλωστε ανάλογα κίνητρα έχουν χορηγηθεί με τον νέο αναπτυξιακό νόμο, χωρίς όμως ουσιαστικό αποτέλεσμα. Αλλά σημειώστε και κάτι ακόμα:

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ ενδιαφέρεται μόνο για το τελικό αποτέλεσμα και όχι για τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί. Έτσι, μονόδρομο αποτελούν οι τελικοί στόχοι και όχι, όπως εσφαλμένα υποστηρίζουν οι αρμόδιοι, οι εφαρμοστέες πολιτικές

σφάλμα. Σε μια μικρή οικονομία, όπως της Ελλάδας, με σχεδόν πλήρη ελευθερία στην κίνηση επενδυτικών κεφαλαίων, τα ονομαστικά επιτόκια τείνουν να είναι ίσα με τα αντίστοιχα της

μελλοντική υποτίμηση, με αποτέλεσμα τη διαρκή διευρυνση του χάσματος μεταξύ επιτοκίων και πληθωρισμού. Αντίθετα, με την πολιτική επιθετικής και προγραμματισμένης διολίσθησης της

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΑΝΤ. ΣΑΜΑΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΤΟΧΟΙ

1. Πληθωρισμός: Μείωση του μόνιμου πληθωρισμού κατά 2-3 ποσοστιαίες μονάδες μέσα στο 1993, που να επιτρέπει άνοδο του ΑΕΠ κατά 3-4%. 6) Εξασφάλιση προϋποθέσεων για την υποστήριξη ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης κατά την περίοδο 1994-98 της τάξεως 4%. γ) Αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων κατά την περίοδο 1994-98 με ρυθμό της τάξεως 10%. δ) Οργανική εξυγίανση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών με την κατά προτεραιότητα ανάπτυξη των κλάδων παραγωγής διεθνώς εμπορευόμενων αγαθών (γεωργία, βιοτεχνία, βιομηχανία και τουρισμός).

2. Ανάκαμψη - Ανάπτυξη: α) Ανάκαμψη της επενδυτικής και οικονομικής δραστηριότητας μέσα στο 1993, που να επιτρέπει άνοδο του ΑΕΠ κατά 3-4%. 6) Εξασφάλιση προϋποθέσεων για την υποστήριξη ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης κατά την περίοδο 1994-98 της τάξεως 4%. γ) Αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων κατά την περίοδο 1994-98 με ρυθμό της τάξεως 10%. δ) Οργανική εξυγίανση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών με την κατά προτεραιότητα ανάπτυξη των κλάδων παραγωγής διεθνώς εμπορευόμενων αγαθών (γεωργία, βιοτεχνία, βιομηχανία και τουρισμός).

3. Δημόσια ελλείμματα: Σταδιακή μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων ώστε να ικανοποιηθεί η προϋπόθεση της Συνθήκης του Μάαστριχτ (3% του ΑΕΠ) το 1995-96.

4. Δημόσιο χρέος: Σταδιακή μείωση του εσωτερικού και εξωτερικού δημόσιου χρέους ώστε να ικανοποιηθεί η σχετική προϋπόθεση της Συνθήκης του Μάαστριχτ (60% του ΑΕΠ) το 1998.

5. Επιτόκια: α) Σταδιακή μείωση των ονομαστικών επιτοκίων, ώστε το 1996-97 να πέσουν στο επίπεδο της αγοράς ευρωδολαρίων (7-8%). 6) Σταδιακή μείωση των πραγματικών επιτοκίων ώστε το 1996-97 να πέσουν στο 3-4%.

6. Δραχμή: Ένταξη της δραχμής στη στενή ζώνη των ισοτιμιών του ΕΝΣ: 1996-97.

7. Στέγαση: Κάλυψη των επειγουσών στεγαστικών αναγκών του πληθυσμού και ιδίως των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων

(αγρότες, εργάτες, ιδιωτικοί και δημόσιοι υπάλληλοι).

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

1. Λιτότητα: Στήριξη στα πλαίσια του προϋπολογισμού 1993 του πραγματικού εισοδήματος (ή μέρους εισοδήματος) μέχρι 100.000 δρχ. των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα και των πάσης φύσεως συνταξιούχων (Δημόσιο, ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΟΓΑ κλπ.). 6) Πλήρης στήριξη του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα και των πάσης φύσεως συνταξιούχων από 1.1.1994.

2. Εισπρακτικά μέτρα: Οριστικό τέρας από 1.1.1993.

ΜΕΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Συναλλαγματική πολιτική: Διολίσθηση της δραχμής με ρυθμό 5-6% μεγαλύτερο του διαφορικού πληθωρισμού κατά την περίοδο 1993-96.

2. Δημοσιονομική πολιτική: Όχι νέοι φόροι. Αξιολόγηση δημοσίων δαπανών από μηδενικής βάσεως και πάταξη της σπατάλης. Πάταξη φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Σταδιακή μείωση του αριθμού των απασχολούμενων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

3. Εισοδηματική πολιτική: α) Δημόσιος τομέας (βλέπε περιορισμοί). 6) Ιδιωτικός τομέας: Αύξηση πραγματικών αποδοχών με ρυθμό ίσο με την αύξηση της παραγωγικότητας (μεταβατικά ως το 1996 με ρυθμό υπολειπόμενο κατά μία μονάδα περίπου από την αύξηση της παραγωγικότητας).

4. Νομισματική πολιτική: Αύξηση της προσφοράς χρήματος με ρυθμό που να διασφαλίζει την επίτευξη του σταθεροποιη-

τικού στόχου (αποκλιμάκωση πληθωρισμού).

5. Δημόσιες επενδύσεις - Υποδομές: α) Αύξηση των επενδύσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα με ρυθμό της τάξεως 10% τον χρόνο. 6) Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός της γενικής υποδομής της οικονομίας (συστήματα μεταφορών, επικοινωνιών, ενέργειας, πληροφορικής κλπ.). γ) Ανάπτυξη συστημάτων και υπηρεσιών παιδείας, υγείας, πολιτισμού κλπ. δ) Επέκταση και εκσυγχρονισμός ειδικών υποδομών για την ανάπτυξη της γεωργίας, βιομηχανίας, βιοτεχνίας και τουρισμού.

6. Λογιστική Στεγασής: Εφαρμογή προγραμμάτων στεγαστικής αποκατάστασης των πληθυσμών και ιδίως των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων. Έτσι, παράλληλα θα αναζωογονηθεί και η οικοδομική δραστηριότητα.

7. Πολιτικές προσφοράς: α) Ταχεία εξυγίανση, κεφαλαιακή αναδιάρθρωση ή ρύθμιση ιδιοκτησιακού καθεστώτος των προβληματικών ή υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, ώστε να αυξηθεί το αξιοποιήσιμο παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας. 6) Εφαρμογή με στήριξη από τα Ταμεία της ΕΟΚ ειδικών προγραμμάτων για την αναδιάρθρωση παραγωγικών κλάδων που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση (ναυπηγική, υφαντουργία, υποδηματοποιία, ξενοδοχειακές μονάδες Αθηνών κλπ.). γ) Άρση ανικινητών για την προώθηση παραγωγικών επενδύσεων και την εισροή ξένου επιχειρηματικού κεφαλαίου. δ) Μείωση του κόστους χρηματοδότησης με την άμεση κατάργηση του ειδικού φόρου τραπεζικών εργασιών και την επιχορήγηση για μια μεταβατική περίοδο 2-3 ετών του επιτοκίου χρηματοδότησης (μέχρι 10 ποσοστιαίες μονάδες) για χορηγήσεις υψηλής προτεραιότητας (παραγωγικές επενδύσεις, εξαγωγές, ακριτικές περιοχές κλπ.). ε) Λήψη μέτρων ταχείας αποδόσεως για την αναζωογόνηση του χρηματιστηρίου.

κάτω από τη σημερινή οικονομική συγκυρία, είμαι τελείως αντίθετος με τη χορήγηση πρόσθετων φορολογικών κινήτρων για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων, γιατί η αποτελεσματικότητά τους προϋποθέτει την ύπαρξη κερδών, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να επωφεληθεί η μεγάλη μάζα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που έχει κατ'εξοχήν πληγεί από την οικονομική κρίση. Η τελευταία Έκθεση της ICAP φωτίζει ιδιαίτερα το γεγονός αυτό. Αντίθετα, προτείνω την άμεση κατάργηση του ειδικού φόρου τραπεζικών εργασιών, που θα μειώσει το κόστος χρηματοδότησης κατά 3 σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες, και τη σημαντική μείωση (με κρατική επιδότηση) του επιτοκίου (ως 10 ποσοστιαίες μονάδες) για επενδύσεις υψηλής προτεραιότητας (πάγιες εγκαταστάσεις, εξαγωγές κλπ.).

– Το υπόμνημα των «τριών», μολονότι επισημάνει αδυναμίες στην όλη πορεία της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης, επιρρίπτει την κύρια ευθύνη στα μέτρα Μάνου με το επιχείρημα ότι χειροτερεύουν τις προοπτικές για τον πληθωρισμό, τα επιτόκια και την ανάκαμψη της επενδυτικής δραστηριότητας. Συμμερίζετε τις πιο πάνω θέσεις του υπομνήματος των «τριών»;

«Πρώτον, σας είπα ότι τα μέτρα Μάνου, όπως και οι προτάσεις των συναδέλφων μου, συνιστούν ποσοτική μεταβολή στη σημερινή οικονομική πολιτική. Ποιοτική μεταβολή, αλλά προς την λάθος κατεύθυνση, φαίνεται ότι έγινε μόνο στο τέλος του 1990, όταν επεκράτησαν πλήρως οι απόψεις του τότε Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας για τη συνέχιση της συναλλαγματικής πολιτικής του ΠαΣοΚ, με αποτέλεσμα να εγκαταλειφθεί de facto η προγραμματική δέσμευση της κυβέρνησης για ταυτόχρονη επιδίωξη της σταθεροποίησης και ανάκαμψης της οικονομίας. Μιλώ για την εποχή εκείνη που χάθηκε η ευκαιρία της φιλελεύθερης αλλαγής του οικονομικού κλίματος. Κατά συνέπεια, με ή χωρίς τα μέτρα Μάνου η οικονομική πολιτική δεν μπορούσε τότε να εξασφαλίσει τη ζητούμενη ανάκαμψη.

Δεύτερον, τα μέτρα Μάνου στην έκταση που κάλυψαν αλώλετες εισόδων από ελαφρύνσεις στη φορολογία εισοδήματος και καθυστερήσεις στη σύλληψη της φοροδιαφυγής, που συμποσούνται στο ποσό των 300 δισ. περίπου, ήταν αναγκαία για τη διασφάλιση των στόχων του σταθεροποιητικού προγράμματος. Αυτό δέβαιο δεν αποσείει τις ευθύνες της κυβέρνησης για το γεγονός ότι οι ελαφρύνσεις στη φορολογία εισοδήματος ήταν σε σημαντική έκταση άκαιρες και κοινωνικά άδικες.

Τρίτον, η προσφυγή σε πρόσθετα έσοδα ύψους 550 δισ. περίπου είχε τεράστιο κοινωνικό και πολιτικό κόστος και συγχρόνως τραυμάτισε την αξιοπιστία της κυβέρνησης.

Τέτατον, είναι δέβαιο ότι τα μέτρα Μάνου, παρά τις αδυναμίες τους, ενδεχομένως επιταχύνουν τη σταθεροποίηση της οικονομίας. Τα επιχειρήματα, σχετικά με την ανάγκη διορθωτικών αυξήσεων στα πλαίσια των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και την πιθανή κλιμάκωση των πληθωριστικών προσδοκιών, είναι δάσυμα μόνο στην περίπτωση μιας διευκολυντικής (accommodating) νομισματικής πολιτικής. Θεωρώ όμως αδιανόητο ότι μια αξία ηγεσία της Τράπεζας της Ελλάδας θα μπορούσε ποτέ να εφαρμόσει, κάτω από τις σημερινές ελληνικές συνθήκες, μια τέτοια πολιτική. Η πιο πάνω διαπίστωση ισχύει απόλυτα και για τις απόψεις του υπομνήματος των «τριών» αναφορικά με την εξέλιξη των επιτοκίων. Συνεπώς, μολονότι τα μέτρα Μάνου ωθούν προσωρινά σε αύξηση του τιμαρίθμου και των επιτοκίων, είναι δέβαιο ότι θα οδηγήσουν, κάτω από συνθήκες μη διευκολυντικής νομισματικής πολιτικής, σε χαμηλότερο γενικό επίπεδο τιμών και επιτόκια στο τέλος του 1993.

Πέμπτον, είναι δέβαιο ότι τα εισπρακτικά μέτρα Μάνου θα βαρύνουν ακόμη την ύφεση στην οικονομική δραστηριότητα. Δεν συμμερίζομαι όμως καθόλου την άποψη ότι πριν τη λήψη των μέτρων Μάνου διαγραφόταν προοπτική ανάκαμψης της επενδυτικής και οικονομικής δραστηριότητας.

– Δεν νομίζετε ότι υπάρχει πρόβλημα ενίσχυσης και στήριξης ειδικά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων τις οποίες αφανίζει η πολιτική της σκληρής δραχμής;

«Πιστεύω ότι η πρότασή μου για την οικονομία ενισχύει και στηρίζει ιδίως τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Διότι η πολιτική επιθετικής και προγραμματισμένης διολίσθησης βελτιώνει την ανταγωνιστικότητά τους και αυξάνει την ενεργό ζήτηση, μειώνει τα ονομαστικά και πραγματικά επιτόκια και έτσι βγάζει την αγορά από μια μακροχρόνια κρίση. Και διότι η άμεση κατάργηση του ειδικού φόρου τραπεζικών εργασιών και η μείωση του επιτοκίου για χορηγήσεις υψηλής προτεραιότητας διευκολύνει σημαντικά τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους και την ανάληψη εξαγωγικών πρωτοβουλιών. Προτείνω ακόμα για μια μεταβατική περίοδο 1-2 ετών, που απαιτείται για την πλήρη απόδοση των πιο πάνω μέτρων, την αποτελεσματική πιστωτική στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από το τραπεζικό σύστημα με βάση συγκεκριμένα ελαστικά κριτήρια που θα θεσπίσει η Τράπεζα της Ελλάδας».

– Τι πιστεύετε για το πρόγραμμα συγκλίσεως που συζητήθηκε στη Βουλή; Είναι ρεαλιστικό; Μπορεί να εξασφαλίσει τη σύγκλιση της οικονομίας μας με την ΕΟΚ;

«Το πρόγραμμα σύγκλισης που συζητήθηκε στη Βουλή πάσχει ακριβώς από τις ίδιες αδυναμίες που χαρακτηρίζουν την εφαρμο-

δομένη την οικονομική και ιδιαίτερα τη συναλλαγματική πολιτική του προγράμματος σύγκλισης, οδηγούμαστε σε μηδενικό ή κάτω του 1% ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, δηλαδή σε πραγματική αποσύγκλιση και αδυναμία εξασφάλισης των προϋποθέσεων του Μάαστριχτ, ιδίως αναφορικά με τα δημοσιονομικά ελλείμματα και το δημόσιο χρέος. Έτσι κινδυνεύουμε να οδηγηθούμε, όπως συνέβη και με το πρώτο Πακέτο Ντελόρ, σε αδυναμία αξιοποίησης των τεράστιων δυνατοτήτων που διανοίγονται για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό της χώρας θέτοντας σε δοκιμασία την ευρωπαϊκή μας προοπτική».

– Νομίζετε ότι και η πλέον άρτια οικονομική πολιτική μπορεί να επιτύχει χωρίς κοινωνική στήριξη, χωρίς δηλαδή συναίνεση; και πώς εσείς – ως νέος πολιτικός – αναζητείτε αυτή τη συναίνεση;

Η επίσημη θέση ότι με τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων θα αντιμετωπισθεί ο πληθωρισμός δεν είναι μόνον ανεδαφική, αλλά και εξαιρετικά επικίνδυνη, γιατί οδηγεί σε χάραξη οικονομικής πολιτικής που, αντί να αντιμετωπίζει τον πληθωρισμό, βαθαίνει την ύφεση στην οικονομική και επενδυτική δραστηριότητα

ζόμενη οικονομική πολιτική. Αγνοεί τελείως το κρίσιμο πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας παραγωγής και βασίζεται στο ίδιο εσφαλμένο αναλυτικό πρότυπο. Οι εξαιρετικά φιλόδοξοι στόχοι του αναφορικά με τις ιδιωτικές επενδύσεις, τις εξαγωγές και την υποκατάσταση εισαγωγών είναι εντελώς ανέφικτοι κάτω από συνθήκες εξαιρετικά χαμηλής ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Πρόκειται για στοχόγραμμα μάλλον παρά για πλαίσιο μιας μεσοχρόνιας αναπτυξιακής πολιτικής, δεδομένου ότι δεν υπάρχει καμιά οργανική συνάρτηση μεταξύ στόχων και μέσων πολιτικής. Με

«Εχω ξαναπεί ότι όταν ένας πολιτικός μιλάει για την οικονομία μιλάει ταυτόχρονα και για την κοινωνία. Όταν λοιπόν η εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική είναι αποτελεσματική, όταν δημιουργεί προοπτική και ελπίδα και εξασφαλίζει για τον λαό δίκαιη κατανομή των βαρών, η κοινωνική συναίνεση μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη. Η πρότασή μου για την οικονομία εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις αυτές και μπορεί να πετύχει ευρύτατη κοινωνική συναίνεση στα πλαίσια των παρακάτω αρχών:

Πρώτον, οι απαιτούμενοι πόροι για τη σταθεροποίηση, εξυγίανση και ανάπτυξη της εθνικής

οικονομίας θα εξασφαλίζονται όχι με την επίθεση στο εισόδημα των εργαζομένων και συνταξιούχων, αλλά από το πρόσθετο εισόδημα που δημιουργεί η ίδια η ανάκαμψη και ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

Δεύτερον, η αναγκαία δημοσιονομική εξυγίανση θα επιτυγχάνεται όχι με τη λήψη νέων εισπρακτικών μέτρων και τη συνέχιση της λιτότητας, αλλά με την οργανική αύξηση των δημόσιων εσόδων που θα προκύψουν από την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης, την περιστολή των μη παραγωγικών δαπανών του Δημοσίου, τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και ιδίως την κατακόρυφη μείωση των πραγματικών επιτοκίων που συνεπάγεται η συναλλαγματική πολιτική που προτείνω.

Τρίτον, η αποκατάσταση της ισορροπίας στις αμοιβές μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας θα επιδιωκεται όχι με τη μείωση των πραγματικών αποδοχών των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα, αλλά με την ομαλή αύξηση των αποδοχών των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας.

Τέτατον, η αύξηση των πραγματικών αμοιβών όλων των εργαζομένων θα παρακολουθεί την αύξηση της παραγωγικότητας, με εξαίρεση μια μεταβατική περίοδο 3-5 ετών μέσα στην οποία θα ολοκληρωθεί η εφαρμογή της πολιτικής επιθετικής διολίσθησης της δραχμής. Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής αυτής περιόδου οι πραγματικοί μισθοί των εργαζομένων θα υπολείπονται κατά μία περίπου ποσοστιαία μονάδα από την αύξηση της παραγωγικότητας.

Οι πιο πάνω αρχές μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν τον πυρήνα μιας «έντιμης συμφωνίας» μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, συμφωνίας που θα συνδυάζει την οικονομική αποτελεσματικότητα με την κοινωνική δικαιοσύνη».

– Ο προϋπολογισμός του 1993 είναι το πρώτο βήμα του προγράμματος σύγκλισης. Πώς τον κρίνετε; Θα επιτύχει ή – όπως και οι προηγούμενοι – θα εμφανίσει σημαντικές αποκλίσεις;

«Ο προϋπολογισμός του 1993 έχει πολλά «συν» και τρία «πλην». Στα συν είναι ότι προ-

θεί σημαντικά την εξυγίανση και σταθεροποίηση της οικονομίας και ότι, σε αντίθεση με τους προηγούμενους προϋπολογισμούς, χαρακτηρίζεται από σχετική ακρίβεια στις προβλέψεις των δημοσιονομικών μεγεθών. Η επίπτωση στα δημόσια έσοδα, από την υπερεκτίμηση του ρυθμού ανόδου του ΑΕΠ (2%), φαίνεται ότι θα αντισταθμιστεί από την αντίστοιχη υποεκτίμηση του πληθωρισμού (12,5% σε μέσα επίπεδα). Στα μεγάλα «πλην» είναι ότι, λόγω της εφαρμοζόμενης απρόσφορης συναλλαγματικής πολιτικής, δεν προωθεί τη ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας και την οργανική εξυγίανση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Επίσης, δεν διασφαλίζει για τρίτο κατά σειρά έτος το πραγματικό εισόδημα των χαμηλόμισθων και μικροσυνταξιούχων, ενώ δεν προβλέπει την ικανοποίηση του δίκαιου αιτήματος της ουσιαστικής βελτίωσης των αποδοχών των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων».

– Η πολιτική οξύτητα αποδεικνύεται μοιραία για την οικονομική πολιτική, αφού καμία κυβέρνηση δεν μπορεί να επιτύχει έχοντας εναντίον τον μισό πληθυσμό. Πιστεύετε ότι η αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος θα διευκολύνεται από τη συγκρότηση πολυκομματικής ή οικογενειακής κυβέρνησης;

«Όπως είπα παραπάνω, η κοινωνική συναίνεση συνδέεται πολύ περισσότερο με την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής και τη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης και πολύ λιγότερο με τη μορφή της κυβέρνησης, δηλαδή κατά πόσον θα είναι μονοκομματική, πολυκομματική ή οικογενειακή. Ο τόπος δεν χρειάζεται μεταβολή κυβέρνησης. Χρειάζεται ριζική μεταβολή στο ήθος και ύψος της εξουσίας, τη νοοτροπία και την εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική».

– Κύριε Σαμαρά, αφού η ακολουθούμενη πολιτική οδηγεί – κατ'εσάς – σε βαθύτερη ύφεση, δηλαδή σε αδιέξοδα, τι κάνετε εσείς για να αναθεωρηθεί η πολιτική αυτή; Πώς θα εκφράσετε το αίτημα του λαού για αλλαγή πολιτικής;

«Θα εξακολουθήσω να μάχομαι για μια ριζική μεταβολή στην οικονομική πολιτική, από όποια θέση και αν βρίσκομαι. Και επιμένω σε αυτό, γιατί το πρόβλημα της εξόδου από την κρίση και της εισόδου της χώρας στην ανάπτυξη είναι θέμα εθνικής αξίας. Μπροστά σε αυτή την αλήθεια, οι κομματικοί εγωισμοί ή τα οικονομικά δόγματα απλώς φωτογραφίζουν ένα χθες που πρέπει επιτέλους να υποχωρήσει, με απόφαση όλων μας, απέναντι σε ένα αύριο που δεν χαρίζεται σε κανέναν».

Στον « ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ » που κυκλοφορεί

Εθνική αντεπίθεση για το Μακεδονικό

Νέες προτάσεις του ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΝΟΥ

Μετά το Εδιμβούργο, τι;
Γράφουν οι ΧΡΥΣ. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ, ΑΝΤ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ, ΑΘ. ΠΑΠΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ και ΙΩ. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ

Τα ΑΕΙ είναι καταδικασμένα σε υποδάθμιση
Του καθ. ΜΗΝΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Επιμένει στις προκλήσεις ο κ. Γκλιγκόρφ!
Το δεύτερο μέρος της συνέντευξής του στους ΤΑΚΗ ΜΙΧΑ και ΑΝΤ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗ

Απαραίτητη η αλλαγή ηγεσιών
Του ΑΝΤ. ΚΕΦΑΛΑ

Στην τροχιά της αυτονομίας η Β. Ήπειρος
Του ΚΩΝ. ΧΟΛΕΒΑ

«Χάρισμα» ήταν η κατάργηση σχεδόν του ΦΑΠ το 1982!
Του ΕΥΘΥΔΗΜΟΥ